

Broj:

Podgorica, 25.09.2024. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 5 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) člana 14 stav 3 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18) i člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), u postupku ocjene usklađenosti državne pomoći po prijavi državne pomoći podnijetoj od strane Fonda za zaštitu životne sredine Crne Gore, a na osnovu Prijedloga zamjenika direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 25.09.2024. godine, donosi

RJEŠENJE

I Sredstva predviđena Javnim pozivom za podršku poljoprivrednim praksama usmjerenim ka očuvanju i zaštiti biodiverziteta, predstavljaju pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći), shodno Prilogu 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, koji se odnosi na Regulativu komisije (EU) 2023/2831 od 13.12.2023. godine o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoći.

II Neophodno je da Fond za zaštitu životne sredine Crne Gore sve pomoći dodijeljena po osnovu predmetnog Javnog poziva iz stava I dispozitiva ovog rješenja, evidentira u registar de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika.

III Shodno članu 3 Regulative, mjere pomoći koje ispunjavaju uslove utvrđene ovom Regulativom ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju EU, pa se samim tim izuzimaju od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora.

OBRAZLOŽENJE

Zahtjev

Fond za zaštitu životne sredine Crne Gore (u daljem tekstu: „Eko-fond“) obratio se Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) Zahtjevom br. 01-430/24-852/1 od 04.09.2024. godine (zaveden u Agenciji pod br. 05-430/24-460/1 od 05.09.2024. godine) za utvrđivanje usklađenosti Javnog poziva za podršku poljoprivrednim praksama usmjerenim ka očuvanju i zaštiti biodiverziteta shodno Zakonu o kontroli državne pomoći.

U prilogu inicijalnog zahtjeva dostavljen je Obrazac 1 - Prijava državne pomoći, u kojem je navedeno da mjera nije državna pomoć u smislu člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći i da se na osnovu istog ne daje prednost korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, već je zastupljen jednaki tretman kako za fizička lica, tako i za pravna lica kao i za ostale korisnike sredstava Eko-fonda. Cilj dodjele pomoći je zaštita životne sredine, obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost. Instrument dodjele državne pomoći je u vidu subvencija (direktna bespovratna sredstva). Što se tiče iznosa i načina dodjele sredstava koje dodjeljuje Eko-fond,

odluku o izboru korisnika sredstava do 200.000 donosi izvršni direktor, a preko 200.000 Odbor direktora Eko-fonda.

Takođe, uz inicijalni zahtjev dostavljen je i Predlog Javnog poziva za podršku poljoprivrednim praksama koje su usmjerene ka zaštiti biodiverziteta, kojim se utvrđuju uslovi, u daljem tekstu Predlog Javnog poziva, kriterijumi, način prijavljivanja za dodjelu podrške, rokovi za podnošenje zahtjeva, procedura realizacije zahtjeva i isplata podrške.

U tekstu Javnog poziva je navedeno da se na osnovu samog pravilnika uređuje sadržaj i postupak objavljivanja javnog konkursa, postupak vrednovanja prijave i odlučivanja o odabiru fizičkih i pravnih lica kojima Eko-fond odobrava finansijska sredstava za pripremu, sprovođenje i razvoj programa, projekata i drugih aktivnosti u području zaštite životne sredine i području podrške poljoprivrednim praksama usmjerenim ka očuvanju i zaštiti biodiverziteta kojim je predviđena podrška poljoprivrednim praksama.

Ocjena

Članom 2 Zakona o kontroli državne pomoći, propisano je da je državna pomoć:

- 1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade Crne Gore, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;
- 2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
- 3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu;
- 4) pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Da bi mjera predstavljala državnu pomoć neophodno je da kumulativno budu ispunjena četiri uslova iz člana 2 Zakona.

Dodjela sredstava iz budžeta

Eko-fond se finansira iz: sredstava eko-naknada; kredita, donacija i pomoći; instrumenata, programa i fondova Evropske unije, Ujedinjenih nacija i međunarodnih organizacija; stranih ulaganja namijenjenih očuvanju i zaštiti biodiverziteta i drugih izvora u skladu sa zakonom. Dalje, na osnovu Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Sl. list CG“ br. br. 56/09, 34/14, 1/15, 30/17 i 59/21), i Pravilniku o obliku i načinu vođenja registara subjekata i registara poljoprivrednih gazdinstava ("Sl. listu CG", br. 16/14 i 37/18), krajnji korisnici sredstava podrške su fizička lica, tj. poljoprivredni proizvođači upisani u registar poljoprivrednih gazdinstava.

Shodno članu 76 stav 4 Zakona o životnoj sredini, propisano je da se sredstva Eko-fonda koriste za: finansiranje pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekta i sličnih aktivnosti na državnom i lokalnom nivou, u cilju očuvanja, održivog korišćenja, zaštite i unapređivanja životne sredine, energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora i energije, sprovođenje

ciljeva i načela zaštite životne sredine, radi postizanja integralnog i cjelovitog očuvanja kvaliteta životne sredine, očuvanja biološke, geološke predione raznovrsnosti i racionalnog korišćenja prirodnih dobara i energije kao osnovnih uslova održivog razvoja, kao i ostvarivanje prava građana na zdravu životnu sredinu. Imajući u vidu navedeno, Agencija zaključuje da Eko-fond raspolaže sa sredstvima koja se direktno ili indirektno dodjeljuju iz Budžeta Države Crne Gore.

Pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu

U tekstu predloga Javnog poziva za podršku poljoprivrednim praksama koje su usmjerene ka zaštiti biodiverziteta, utvrđeni su uslovi, kriterijumi, način prijavljivanja za dodjelu podrške, rokovi za podnošenje zahtjeva, procedura realizacije zahtjeva i isplata podrške.

Pravo da apliciraju pod uslovima utvrđenim ovim javnim pozivom imaju pravna lica, i to: udruženja proizvođača, organizacije proizvođača, kooperative, klasteri, asocijacije ili NVO koja su do dana podnošenja zahtjeva za podršku upisana u relevantne registre. Imajući navedeno u vidu, jasno je da se sredstava fonda na koje se odnosi predlog Javnog poziva koji je podnjet u predmetnom zahtjevu, može odnositi na subjekte koji obavljaju privrednu djelatnost i zaključuje se da je u određenom stepenu ispunjen i navedeni uslov postojanja državne pomoći. Organizacije proizvođača moraju biti upisane u registar organizacija proizvođača u skladu sa Zakonom o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda ("Sl. list CG" br. 51/17).

Aplikant je pravno lice koje za potrebe prijavljivanja na Javni poziv i realizacije projekta okupi minimum pet krajnjih korisnika – poljoprivrednih proizvođača kojima su namijenjene mjere podrške definisane ovim predlogom Javnog poziva.

Krajnji korisnici sredstava podrške koje Aplikant prilikom prijavljivanja i tokom realizacije treba da okupi su fizička lica, tj. poljoprivredni proizvođači upisani u registar poljoprivrednim gazdinstava, u skladu sa Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju i Pravilnikom o obliku i načinu vođenja registra subjekata i Registra poljoprivrednih gazdinstava, i koji poštuju principe dobre poljoprivredne prakse.

Iz navedenog se jasno vidi da drugi uslov člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći ispunjen, imajući u vidu da se na javnom pozivu mogu prijaviti gore navedeni privredni subjekti koji obavljaju privrednu djelatnost.

Finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu

Pitanje selektivnosti pomoći detaljnije je definisano Obavještenjem Komisije (EU) o pojmu državne pomoći iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (2016/C 262/01) koje se u Crnoj Gori primjenjuje kao prilog 2f Pravilnika o listi pravila državne pomoći („Sl. list“ br. 35/14...26/24) (u daljem tekstu „Obavještenje“). Naime, u Odjeljku 5.1. tačka 117. Obavještenja se navodi da bi bila u okviru područja primjene člana 107 stav 1 Ugovora, državna mjera mora stavljati „određene preduzetnike ili proizvodnju određene robe u povoljniji položaj”. Stoga nisu sve mjere kojima se ekonomski subjekti stavljaju u povoljniji položaj uključene u pojam pomoći nego samo one kojima se prednost određenim preduzetnicima ili kategorijama preduzetnika ili određenim ekonomskim sektorima dodjeljuje na selektivan način. Dalje se u Obavještenju navodi da mjere čisto opšte primjene koje ne pogoduju samo određenim preduzetnicima ili proizvodnji određene robe ne spadaju u područje primjene člana 107 stav 1 Ugovora.

Selektivnost de jure proizlazi direktno iz pravnih kriterijuma za dodjelu mjere koja je službeno rezervisana samo za određene preduzetnike (na primjer: preduzetnike određene veličine, aktivne u određenim sektorima ili određenog pravnog statusa, društva osnovana; društva koja pripadaju grupi koja ima određene karakteristike ili kojoj su povjerene određene funkcije unutar grupe). Sa druge strane selektivnost de facto može se uspostaviti u slučajevima u kojima, iako su službeni kriterijumi za primjenu mjere sastavljeni na generalan i objektivan način, struktura mjere je takva da se njenim uticajima u znatnoj mjeri stavlja u povoljniji položaj određena grupa preduzetnika. Selektivnost de facto mogla bi biti rezultat uslova ili prepreka koje su uvele države koje određene preduzetnike sprječavaju da ostvare korist od mjere. Na primjer, primjena poreske mjere samo na investicije koje premašuju određeni finansijski iznos.

Shodno predmetnom Obavještenju, potrebno je utvrditi da li se mjerom određeni preduzetnici ili proizvodnja određene robe stavljaju u povoljniji položaj u poređenju s ostalim preduzetnicima koji su u sličnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, u pogledu svojstvenog cilja referentnog sistema. Međutim, u tu svrhu države članice se ne mogu osloniti na ciljeve vanjske politike, poput ciljeva regionalne, ekološke ili industrijske politike, da bi opravdale različiti tretman preduzetnika u okviru određenog sistema. U tom smislu, struktura naknada za posebne svrhe poput poreza povezanih sa životnom sredinom i zdravljem uvedenih da bi se onemogućile određene djelatnosti ili proizvodi koji imaju nepovoljan učinak na životnu sredinu ili zdravlje ljudi, obično će sadržavati ciljeve politike koji se sprovode. Ako se mjerom određeni preduzetnici ili proizvodnja određene robe stavljaju u povoljniji položaj u uporedivoj pravnoj i činjeničnoj situaciji, mjera se smatra selektivnom prima facie.

U predmetnom slučaju, konkretni uslovi koje moraju ispunjavati korisnici sredstava Eko-fonda odnose se na način da projekti moraju na neki način doprinijeti zaštiti i unaprijeđenju životne sredine u smislu poboljšanja kvaliteta životne sredine, smanjenja potrošnje energije, korišćenje obnovljivih izvora energije, energetska efikasnost i slično. Imajući u vidu da se u tekstu Javnog poziva jasno vidi da se dodijeljena sredstva odnose isključivo na aktivnosti u području zaštite životne sredine, Agencija zaključuje da je selektivnost prisutna u predmetnom slučaju, što predstavlja de facto selektivnost mjere.

Pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima

U okviru predloženog Javnog poziva, sredstva se dodjeljuju za realizaciju sljedećih mjera:

- **Mjera 1 – Očuvanje ugroženih rasa/sorti domaćih životinja i biljaka**

Iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju ove mjere iznosi 175.000 eura.

- **Mjera 2 – Očuvanje biodiverziteta i životne sredine na trajnoj travnatoj površini i obradivom zemljištu**

Iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju ove mjere iznosi 100.000 eura

- **Mjera 3 – očuvanje obilježja pejzaža (kamene trase-suvozidi i živice)**

Iznos opredijeljenih sredstava za realizaciju ove mjere iznosi 175.000 eura.

Dakle, kako se u gore navedenim programskim linijama radi o davanju finansijskih sredstava, odnosno refundacije troškova koja ne prelaze 175.000 eura po pojedinačnom korisniku, u tom slučaju se radi o tzv. pomoćima male vrijednosti-de minimis pomoćima. Navedene de minimis pomoći su definisane su Regulativom komisije (EU) 2023/2831 od 13.12.2023. godine o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcinisanju Evropske unije na de minimis pomoći, koja u članu 3 tačka 2 definiše da Ukupan iznos de minimis pomoći koja se po državi članici dodjeljuje jednom privrednom društvu ne smije da prelazi 300.000 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine

De minimis pomoći ne podliježu postupku prijave Agenciji, već se danom dodjele, unose u registar de minimis pomoći (https://registri.azzk.me/public/de_minimis), za svakog pojedinačnog korisnika. Podaci o ukupno dodijeljenom iznosu de minimis pomoći dostavljaju se Agenciji, radi iskazivanja u Godišnjem izvještaju o dodjeljenoj državnoj pomoći.

Agencija podsjeća da, shodno članu 3 Regulative, mjere pomoći koje ispunjavaju uslove utvrđenje ovom regulativom, ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, pa se samim tim izuzimaju od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora. Stoga, za sva buduća davanja za koja davalac utvdi da se odnose na pomoći male vrijednosti, nije neophodno dostavljati zahtjev Agenciji na ocjenu usklađenosti.

Zaključak

Imajući u vidu navedeno, sredstva predviđena Javnim pozivom za podršku poljoprivrednim praksama usmjerenim ka očuvanju i zaštiti biodiverziteta, predstavljaju pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći), shodno Prilogu 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći, koji se odnosi na Regulativu komisije (EU) 2023/2831 od 13.12.2023. godine o primjeni člana 107 i 108 Ugovora o funkcinisanju Evropske unije na de minimis pomoći.

Neophodno je da Fond za zaštitu životne sredine Crne Gore sve pomoći dodijeljena po osnovu predmetnog Javnog poziva iz stavu I dispozitiva ovog rješenja, evidentira u registar de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika.

Shodno članu 3 Regulative, mjere pomoći koje ispunjavaju uslove utvrđene ovom Regulativom ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju EU, pa se samim tim izuzimaju od obaveze prijavljivanja iz člana 108 stava 3 Ugovora

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja se može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore, u roku od 20 dana od dana prijema rješenja.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Fondu za zaštitu životne sredine, II crnogorskog bataljona 2c, 81000 Podgorica, Crna Gora,
- u spise predmeta i
- a/a.